

MỘT SỐ NÉT VỀ ĐIỀU TRA HÀNG THÁNG SẢN PHẨM CÔNG NGHIỆP CHỦ YẾU TẠI NHẬT BẢN

1. Điều tra thống kê ngành công nghiệp khai thác mỏ và chế biến

Hệ thống thống kê ở Nhật Bản là hệ thống phi tập trung. Mỗi cơ quan Chính phủ thực hiện thống kê về các lĩnh vực hành chính mà họ chịu trách nhiệm. Vì vậy, có rất nhiều cuộc điều tra thống kê, thậm chí ngay trong một cơ quan Chính phủ. Trong đó, Bộ Kinh tế, Thương mại và Công nghiệp (METI) chịu trách nhiệm thực hiện các cuộc điều tra về ngành công nghiệp chế biến và khai thác mỏ sau đây:

a. Điều tra sản xuất thường xuyên (CSP) của METI

Cuộc điều tra này nhằm xem xét xu hướng vận động trong ngành công nghiệp chế biến và khai thác mỏ hàng tháng và cung cấp các số liệu cơ bản cho quá trình hoạch định chính sách và quản lý doanh nghiệp (Tổng quát về METI-CSP được trình bày ở phần sau)

b. Xu hướng của ngành khai thác mỏ Nhật Bản

Cuộc điều tra này được tiến hành để xem xét cụ thể xu hướng khai thác mỏ ở Nhật Bản và cung cấp các số liệu cơ bản cho quá trình quản lý ngành khai thác mỏ.

c. Điều tra các nhà sản xuất

Cuộc điều tra này nhằm xác định thực trạng các ngành công nghiệp và cung cấp các số liệu cơ bản cho quá trình hoạch định chính sách và được biết đến với tên gọi Điều

tra ngành Công nghiệp chế biến. Từ năm 1981 đến nay, cuộc điều tra này thực hiện đối với toàn bộ các cơ sở kinh tế (trừ các cơ sở có ba lao động trở xuống).

d. Điều tra máy móc và thiết bị lựa chọn

Mục đích của cuộc điều tra này là xác định xu hướng lựa chọn máy móc và thiết bị trong ngành chế biến và các ngành khác của Nhật Bản cũng như cung cấp các số liệu cơ bản cho quá trình hoạch định chính sách để thúc đẩy sự phát triển của các ngành sản xuất máy móc và dự báo xu hướng.

e. Các chỉ số sản xuất công nghiệp (IIP)

Các chỉ số sản xuất công nghiệp là một công cụ hữu hiệu thể hiện hoạt động của các cơ sở kinh tế thuộc ngành khai thác hoặc chế biến, thể hiện xu hướng cung cầu đối với các sản phẩm được sản xuất, xu hướng của nguyên vật liệu, các thiết bị chế biến và tình trạng sử dụng các thiết bị này. IIP được công bố hàng tháng. Các chỉ số tổng hợp được tính toán bằng cách sử dụng các chỉ tiêu điều tra cơ bản của Điều tra sản xuất thường xuyên của METI và các cuộc điều tra khác cũng như bằng tính toán bình quân gia quyền của các chỉ tiêu riêng lẻ cho khối lượng sản xuất, xuất kho, tồn kho, tỷ lệ tồn kho-xuất kho, có sử dụng quyền số của năm gốc (những năm có chữ số cuối cùng bằng 0 hoặc 5).

2. Điều tra sản xuất thường xuyên

Điều tra sản xuất thường xuyên (CSP) được thiết kế để xác định xu hướng sản xuất công nghiệp hàng tháng và bắt đầu thực hiện từ năm 1948 với các cơ sở kinh tế sản xuất hàng hoá hay các sản phẩm khoáng sản. Cuộc điều tra này do METI tiến hành với 2000 sản phẩm và cung cấp số liệu thống kê về sản xuất, xuất kho và tồn kho của mỗi sản phẩm cũng như các số liệu thống kê liên quan đến sản xuất như tiêu thụ nguyên vật liệu, phương tiện sản xuất và lao động. CSP được tiến hành hàng tháng và kết quả điều tra sơ bộ được công bố vào giữa tháng sau tháng báo cáo, báo cáo chính thức được bố hai tháng sau tháng báo cáo. Những số liệu thống kê này được tổng hợp trong báo cáo hàng năm và công bố vào tháng sáu hay tháng bảy năm sau trên các phương tiện thông tin đại chúng và trên trang Web của METI.

3. Những điểm khác biệt giữa Điều tra hàng tháng của Nhật Bản và Việt Nam

Dưới đây là những điểm khác biệt so với Điều tra chọn mẫu hàng tháng của Tổng cục Thống kê

(1) Về cơ bản, Đơn vị điều tra sản xuất thường xuyên của METI là các cơ sở trực tiếp sản xuất ra sản phẩm liệt kê trong phiếu điều tra.

(2) CSP là cuộc điều tra dựa khoảng trên 2.000 sản phẩm. Những sản phẩm này được phân loại theo từng ngành, theo đặc điểm của quy trình sản xuất và các chỉ tiêu điều tra tương ứng. 115 loại phiếu điều tra đã được thiết kế dựa trên phân loại này (các

phiếu điều tra cũng được xây dựng theo phân ngành công nghiệp chuẩn).

(3) CSP điều tra bất cứ một sản phẩm cụ thể nào, kể cả chúng được sử dụng như nguyên vật liệu cho quy trình sản xuất tiếp theo (hay còn gọi là tiêu thụ nội bộ).

(4) CSP tập trung vào các chỉ tiêu sản phẩm mặc dù đây là cuộc điều tra các cơ sở kinh tế và vì vậy, một cơ sở kinh tế có thể được yêu cầu điền và nộp hai hay ba phiếu điều tra.

(5) METI áp dụng hệ thống xử lý thống kê thể hệ mới từ tháng 1 năm 2000. Trong hệ thống này, các cơ sở kinh tế điều tra, các cơ quan thống kê địa phương (như Cục Thống kê và Phòng thống kê quận huyện) được liên kết trực tuyến, cho phép nộp số liệu phiếu điều tra trực tiếp.

4. Sử dụng kết quả điều tra

Kết quả điều tra được sử dụng rộng rãi không chỉ bởi METI mà còn các cơ quan hành chính quốc gia khác, chính quyền địa phương, hiệp hội công nghiệp, doanh nghiệp, ngân hàng và các viện nghiên cứu. Đồng thời, số liệu từ cuộc điều tra này được dùng làm cơ sở để tính IIP lập Bảng Cân đối liên ngành và tính các chỉ tiêu thống kê thứ cấp khác. Ví dụ, Chính phủ sử dụng số liệu thống kê này làm công cụ để kiểm tra tình trạng của các hoạt động kinh tế, để dự báo sự phát triển của một quốc gia. Mặt khác, các doanh nghiệp tư nhân và các chuyên gia chủ yếu sử dụng số liệu thống kê công nghiệp cho các cuộc nghiên cứu thị trường, dự báo thị trường và phân tích các tác động■